

واژه نامه

۱ - **اراضی بایر** - زمین هائی است که سابقه احیاء دارد ، ولی به علت اعراض یا عدم بهره برداری بدون عذر موجه مدت ۵ سال متوالی متروک مانده باشد.

۲ - **اراضی دائر** - زمین هائی است که احیاء شده و مستمرا مورد بهره برداری می باشد. غیر از اراضی فوق الذکر زمین هائی که به نحوی از انحاء در رژیم سابق ، ملی اعلام شده (زمین هائی که جهت محیط زیست و شکارگاه ها و جلوگیری از بدی آب و هوا ، در ملکیت دولت درآمده است)

۳ - **اراضی موات** - زمین های غیرآبادی است که سابقه احیاء و بهره برداری ندارد و به صورت طبیعی باقی مانده است .

۴ - **اراضی آیش** - زمین دایری است که به صورت متناوب طبق عرف محل برای دوره معینی بدون کشت بماند.

۵ - **نسق** - عملکرد عمرانی کسی که به آبادی زمین اقدام کرده است .

شورای انقلاب اسلامی ایران

روزنامه رسمی شماره ۱۰۲۸۵ مورخ ۱۳۵۹/۳/۲۹

شماره ۳۶۲۶ - ۱۳۵۹/۳/۵

آئین نامه اجرائی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی در

حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۵۹/۲/۳۱

مبحث اول - تعریف و واژه نامه

ماده ۱ - اصطلاحاتی که در این آئین نامه به کار برده می شود از نظر اجرای آن به شرح زیر تعریف می شود :

۱ - **کشاورزی**: عبارت است از بهره برداری از آب و زمین به منظور تولید محصولات گیاهی و حیوانی (از قبیل زراعت ، باغداری ، درختکاری مثمر و غیرمثمر ، جنگل داری ، جنگل کاری ، دامداری ، پرورش طیور و زنبور عسل و آبزیان)

۲ - **خانوار** : عبارت است از رئیس خانواده و افراد تحت تکفل او که در حکم یک شخص خواهند بود.

انواع اراضی به شرح ذیل تعریف می شود :

۳ - **اراضی بایر** - زمین هائی است که سابقه احیاء دارد ولی به علت اعراض یا عدم بهره برداری بدون عذر موجه مدت ۵ سال متوالی متروک مانده یا بماند.

۴- **اراضی دایر** - زمین هائی است که احیاء شده و مستمرا مورد بهره برداری است.

۵- **اراضی موات** - زمین هائی است که سابقه احیاء و بهره برداری ندارد و به صورت طبیعی باقی مانده است.

۶- **اراضی آیش** - زمین دایری است که به صورت متناوب طبق عرف محل برای دوره معینی بدون کشت بماند.

۷- **اراضی منابع طبیعی :**

الف - جنگل ها یا بیشه طبیعی - مجتمعی متشکل از عرصه و هوائی و مرکب از موجودات از منشاء نباتی (مانند درخت ، درخت چه ، نهال ، علف و خزه) و حیوانی صرف نظر از درجه تکامل به نحوی که دست بشر در ایجاد و تکامل آن دخیل نبوده است.

ب - مراتع - زمین هائی است اعم از کوه و دامنه یا زمین مسطح که در فصل چرا دارای پوششی از نباتات علوفه ای خودرو بوده و با توجه به سابقه چرا عرفا مرتع شناخته شود. اراضی آیش گرچه پوشش نباتات و علوفه ای داشته باشند مشمول تعریف مرتع نیستند. چنانچه مرتع دارای درختان جنگلی خودرو باشد مرتع مشجر نامیده می شود.

ج - نهالستان ها - جنگل های دست کاشت عمومی که توسط دولت ایجاد شده باشد.

د - اراضی جنگل - به جنگل تکامل نیافته ای گفته می شود که به صورت های زیر باشد:

۱ - تعداد کنده درخت یا نهال یا بوته جنگلی در هر هکتار آن جداگانه یا مجموعا از یکصد اصله تجاوز ننماید.

۲ - درختان جنگلی به صورت پراکنده باشد به نحوی که حجم آن در هر هکتار در شمال (از حوزه آستارا تا حوزه گلیداغی) کمتر از پنجاه متر مکعب و در سایر نقاط ایران کمتر از بیست متر مکعب باشد (در صورت وجود شمشاد و حجم بیش از سی متر مکعب جنگل شمشاد محسوب می شود)

۸- **اراضی مستحده** - زمینی است که در نتیجه خشک افتادن آب دریاها، دریاچه ها و تغییر بستر رودخانه ها یا خشک شدن تالاب ها ایجاد شده باشد.

۹- **اراضی ساحلی** - زمین هائی است که در مجاورت حریم دریا و دریاچه و یا اراضی مستحده قرار دارد و با توجه به تعریف انواع اراضی مذکور در این قانون بر حسب مورد در حکم یکی از آن ها محسوب خواهد شد.

۱۰- **اراضی دولتی اعم از ثبت شده و ثبت نشده ، دایر و بایر عبارت است از :**

الف - اراضی موات

ب - اراضی که به نحوی از انحاء به دولت منتقل شده است اعم از طریق اصلاحات ارضی ، خالصه ، مجهول المالک و غیره

ج - اراضی متعلق به دولت که در اختیار اشخاص حقیقی و حقوقی و یا موسسات دولتی قرار دارد و به علت عدم استفاده و یا عدم اجراء مفاد قرارداد به دولت برگردانده شده است.

۱۱ - سایر اراضی - غیر از اراضی فوق الذکر زمین هائی که به نحوی از انحاء در رژیم ملی اعلام شده (زمین هائی که جهت محیط زیست و شکارگاه و جلوگیری از بدی آب و هوا به ملکیت دولت درآمده است)

۱۲ - حریم اراضی عبارت است از مقدار زمینی که در اطراف و جوانب اراضی احیاء شده (تاسیسات ، ده و غیره) مورد نیاز عادی استفاده از اراضی احیاء شده باشد و مقدار آن به تناسب عنوان ، ذوی الحریم متفاوت است.

مبحث دوم - انواع اراضی قابل واگذاری بخش الف -

ماده ۲ - کلیه اراضی که در اختیار دولت جمهوری اسلامی ایران می باشد و نیز اراضی منابع طبیعی با رعایت کلیه ضوابط مربوطه قابل واگذاری به واجدین شرایط می باشد مگر در موارد زیر که واگذاری آن ها مطلقاً ممنوع است :

الف - جنگل ها و بیشه های طبیعی

ب - مراتع عمومی از حریم روستاها که به تشخیص هیئت هفت نفره جهت تعلیف احشام ضروری است

ج - نهالستان های عمومی

د - پارک های جنگلی و جنگل های دست کاشت عمومی

ه - حریم قانونی تاسیسات دولتی

و - راه های مسیر کوچ ایل نشین ها و حریم مربوط به آن ها

تبصره ۱ - ستاد مرکزی واگذاری زمین پس از تصویب این آئین نامه وسیله وزارت کشاورزی و عمران روستائی با کلیه وزارت خانه ها و ادارات و سازمان ها و شرکت های دولتی تماس و مذاکره و تکلیف اراضی را که در اختیار آن ها می باشد معین و آن قسمت از اراضی که مورد نیاز آن ها نمی باشد وسیله هفت نفره مذکور در ماده ۱۰ به واجدین شرایط واگذار می نماید.

تبصره ۲ - وزارت کشاورزی و عمران روستائی باید کلیه قراردادهای طویل‌المدت را که با اشخاص (اعم از حقیقی و یا حقوقی) منعقد نموده مورد رسیدگی قرارداد و در صورتی که در اجرای قرارداد تعلل و یا مسامحه و یا تاخیر و یا تخلف شده باشد با تفویض مهلت برداشت محصول موجود بر روی زمین و انقضای آن قرارداد را برای بقیه مدت ملغی نماید و در غیر این صورت و مقرون به صرفه و صلاح بودن تا پایان مدت، قرارداد معتبر خواهد بود.

ماده ۳ - اراضی که توسط دادگاه‌های انقلاب اسلامی صادره شده به دو گروه تقسیم می‌شود:

الف - اراضی که به صورت واحدهای بزرگ کشت و صنعت و مکانیزه و باغات می‌باشد و تقسیم آن‌ها به مصلحت جامعه نیست، در مورد این اراضی هیئت ۷ نفری موظف است با مشورت متخصصین تصمیمات مقتضی درباره آن‌ها اتخاذ نماید.

ب - سایر اراضی صادره شده که قابل واگذاری است، توسط هیئت‌های هفت نفره با رعایت شرایط و ضوابط در اختیار واجدین شرایط قرارداد خواهد شد. در مورد تاسیسات این گونه اراضی به شکل زیر عمل می‌شود:

۱ - اگر تاسیسات موجود در آن‌ها مربوط به امر کشاورزی باشد از قبیل چاه آب، موتور و ادوات کشاورزی و غیره. در این گونه موارد تاسیسات به وسیله کارشناسانی که از طرف هیئت هفت نفره تعیین می‌شوند ارزیابی و بهای آن طی قراردادهای طویل‌المدت توسط کسانی که زمین و تاسیسات به آن‌ها واگذار شده، به وزارت کشاورزی یا سازمان مربوطه پرداخت می‌گردد.

۲ - اگر تاسیسات موجود در آن‌ها مربوط به امر کشاورزی نباشد، با رعایت حریم و جوانب قانونی توسط هیئت هفت نفره طبق ماده ۲ قانون به کارهای عام‌المنفعه اختصاص داده می‌شود.

تبصره ۵ - بنیاد مستضعفان موظف است صورت کامل زمین‌هائی را که در اختیار دارد به هیئت‌های هفت نفره در مناطق مربوطه جهت اجرای این آئین‌نامه قانونی تحویل دهد.

بخش سوم:

ماده ۴ - **اراضی بایر** - چنانچه این گونه اراضی بیش از ۵ سال بدون عذر موجه بایر مانده باشد یا بماند هیئت می‌تواند این اراضی را با رعایت کلیه شرایط و ضوابط در اختیار واجدین شرایط قرار دهد تا به امر کشاورزی بپردازد.

تبصره - چنانچه این گونه اراضی کمتر از پنج سال و بیش از سه سال معطل مانده باشد تا دو برابر عرف محل زمین در اختیار صاحب آن قرار می گیرد و مابقی با رعایت اولویت های ذکر شده در مواد بعدی به واجدین شرایط واگذار می شود.

بخش چهارم:

ماده ۵ - اراضی دایر بزرگ - این گونه اراضی که به دو صورت زیر به ملکیت صاحبان آن ها درآمده است:

الف - تصرف اراضی از راه مشروع و صحیح - در مواردی که اراضی دایر از راه مشروع به ملکیت زمین داران بزرگ درآمده باشد به شکل زیر عمل می شود:

۱ - چنانچه متصرف شخصا به امر کشاورزی اشتغال داشته با رعایت شرایط اقلیمی و اجتماعی محل فقط تا سه برابر عرف محل زمین در اختیار او می ماند.

۲ - چنانچه متصرف شخصا به امر کشاورزی اشتغال نداشته و نیز منبع درآمد کافی دیگر برای تامین زندگی خود و خانواده نداشته باشد فقط تا دو برابر عرف محل، زمین در اختیار او قرار می گیرد و بقیه طبق موازین این قانون و با رعایت اولویت های ذکر شده در مواد بعدی واگذار می گردد.

تبصره ۵ - اراضی بزرگ و مکانیزه این گونه افراد طبق بند الف ماده ۳ عمل خواهد شد.

۳ - به غیر از دو مورد فوق هیئت اقدام به واگذاری تمامی اراضی خواهد نمود.

ب - تصرف اراضی از راه های غیر مشروع زیر:

۱ - خرید و اجاره اراضی با پول حرام و غیر مشروع مانند پول ربا، رشوه، فروش مسکرات، مواد مخدر، قمار، اختلاس و سوء استفاده از اموال دولتی، دزدی و غیره به تفصیلی که در کتب فقهیه ذکر شده است.

۲ - تصرفات غاصبانه توسط اشخاص متعددی و ایادی رژیم گذشته و خارج کردن زمین از تحت ملکیت رعایا با توسل به زور اداری و غیراداری

۳ - تصرف اراضی از راه فریب، تزویر و جعل اسناد و مدارک ساختگی به وسیله صاحبان دفاتر اسناد رسمی و نیز به انحاء کلاهبرداری ها.

۴- تملک و احیای زمین های موات به مقدار بیش از استحقاق که با اعمال زور و جلوگیری از حیازت و احیای دیگران انجام گرفته و در موقعی که اراضی قابل احیاء کم و نیازمندان زیاد هستند حکومت اسلامی با اعمال ولایت می تواند مازاد آن را بگیرد.

تبصره ۱- تحقیق و تشخیص موارد فوق از وظایف هیئت هفت نفره است و در موارد اعمال ولایت صرفاً "نظر نماینده حاکم شرع معتبر است.

تبصره ۲- در موارد بالا توسط هیئت هفت نفره زمین به صاحب اصلی اش بازگردانده می شود در صورت مشخص نبودن صاحب زمین بدون پرداخت هیچ گونه بهائی در اختیار هیئت قرار می گیرد تا با توجه به اولویت ها، شرایط و ضوابط واگذار گردد.

ماده ۶- بهای نسق اراضی دایر- با رعایت موازین این قانون و پس از کسر بدهی های قانونی و شرعی براساس ماده ۲۸ این آئین نامه پرداخت خواهد شد.

ماده ۷- تاسیساتی که مستقیماً به امر کشاورزی مربوط باشند و زائد بر احتیاج قانونی ملک باشد توسط هیئت ها و گذار و بهای ارزیابی شده به وسیله متقاضی به دو صورت زیر پرداخت می شود:

۱- بدهی های شرعی و قانونی مالک توسط متقاضی به بیت المال باید پرداخت گردد.

۲- مابقی با اقساط طول المدت به مالک پرداخت می گردد.

ماده ۸- وزارت کشاورزی و عمران روستائی کلیه اعتبارات لازم را برای اجرای مفاد قانون با رعایت شرایط و امکانات و اولویت ها تامین خواهد نمود.

مبحث سوم - تشکیلات و وظایف هیئت ها :

الف - تشکیلات

ماده ۹- مسئولیت اجرای این طرح به عهده هیئتی مرکب از افراد ذیل می باشد که به نام ستاد مرکزی واگذاری زمین نامیده می شود:

۱- نماینده تام الاختیار حاکم شرع و ولی امر

۲- نماینده تام الاختیار جهادسازندگی

۳- نماینده تام الاختیار وزارت کشاورزی

۴- نماینده تام الاختیار وزارت کشور

۵- نماینده تام الاختیار وزارت دادگستری

تبصره - ستاد مرکزی باید در اولین جلسه خود محلی را در تهران جهت استقرار مشخص و به اطلاع سایر سازمان های ذیربط برساند.

ماده ۱۰ - ستاد مرکزی موظف است بلافاصله پس از تصویب این آئین نامه هیئت های هفت نفره را که پنج نفر از آن ها ثابت و دو نفر دیگر متغیر می باشد در استان ها و شهرستان ها به صورت و به ترتیب زیر تشکیل دهد.

الف - دو نفر نماینده وزارت کشاورزی

ب - یک نفر نماینده جهادسازندگی

ج - یک نفر نماینده حاکم شرع و ولی امر

د - یک نفر نماینده وزارت کشور

ه - دو نفر عضو متغیر که نمایندگان مورد اعتماد اهالی محل می باشند، با نظارت نماینده استانداری توسط مردم محل انتخاب و پس از تایید نماینده حاکم شرع معرفی می گردند.

تبصره ۱ - ستاد مرکزی حق دارد با مشخص نمودن حوزه فعالیت برای هر استان بیش از یک هیئت تشکیل دهد و نیز هیئت استان می تواند برای شهرستان های تابع خود، هیئت مربوطه را معرفی نماید.

تبصره ۲ - هیچ یک از اعضاء هیئت هفت نفره نباید از زمینداران بزرگ باشند.

تبصره ۳ - دو عضو متغیر بهتر است از کشاورزان بدون زمین و یا کم زمین هر روستا باشند.

ماده ۱۱ - دفتر هیئت هفت نفره ادارات کشاورزی و یا سازمان های عمران روستائی در صورت نبودن آن ها هر محل مناسب دیگر در مرکز استان یا یکی از شهرستان های آن می باشد و واحدهای کشاورزی امکانات مورد نیاز را در اختیار هیئت های مذکور خواهند گذاشت.

ماده ۱۲ - مرجع تصمیم گیری و صدور اجازه واگذاری در هر استان، شهرستان، بخش و روستاهای تابعه، هیئت هفت نفره می باشد.

ماده ۱۳ - ستاد مرکزی موظف است مقررات و دستورالعمل های مقرر در قانون را تهیه و ابلاغ نماید.

ماده ۱۴ - کلیه سازمان های کشوری و نهادهای انقلابی ملزم به اجرای تصمیمات هیئت های فوق می باشند.

ماده ۱۵ - ستاد مرکزی موظف است دقیقاً کارهای هیئت های هفت نفره را در سراسر کشور زیر نظر گرفته که از حدود قانون و شرع تجاوز نمایند.

تبصره - رسیدگی به شکایات و چگونگی آن به عهده ستاد مرکزی است و در صورت لزوم ماموریتی را بدین منظور به محل اعزام خواهند داشت.

ماده ۱۶ - در صورت عدم کفایت و تخلفات هیئت های استان ها و شهرستان ها اعم از عدم رعایت آئین نامه ها، تبعیض و غیره، ستاد مرکزی می تواند هیئت های مزبور را منحل و یا بعضی از اعضای آن ها را عزل و جانشین آنان را طبق آئین نامه تعیین نماید.

ب - وظایف هیئت ها به قرار زیر است :

۱ - حل و فصل قضایای مورد نزاع مربوط به اجرای این قانون اعم از زمین و آب

۲ - تعیین عرف محل، اولویت ها، رعایت ضوابط و شرایط و نحوه واگذاری

تبصره - هیئت هفت نفره جهت تسهیل انجام وظایف محوله باید نقشه های کاملی از حوزه فعالیت خود که شامل اطلاعات ذیل باشد تهیه نماید:

الف - زمین های مالکین بزرگ که مطابق قانون باید واگذار شود.

ب - مراتع موجود در منطقه اعم از حریم روستاها و مراتع عمومی

ج - سایر اراضی قابل واگذاری

د - سایر اطلاعات مورد لزوم جهت اجرای این قانون

ه - تشخیص صلاحیت و میزان استحقاق وام گیرندگان و امکانات کشاورزی در طول اجرای این قانون

و - کنترل و نظارت انواع کشت اراضی واگذار شده با توجه به نیاز جامعه و جلوگیری از اتلاف زمین

ماده ۱۷ - از تاریخ اجرای این قانون کلیه وام های کشاورزی مربوط به اراضی واگذار شده که توسط بانک کشاورزی (توسعه کشاورزی، تعاون کشاورزی) جهادسازندگی و غیره پرداخت می شود، باید با تشخیص و تایید این هیئت باشد.

ماده ۱۸ - ادوات و ماشین آلات کشاورزی و امکانات تعمیر آن ها و نیز تهیه بذر، کود، سموم و سایر

تسهیلات مورد نیاز اراضی واگذار شده توسط واحدهای مختلف وزارت کشاورزی و عمران روستای تامین و با تشخیص این هیئت توزیع می گردد.

مبحث چهارم - نحوه و ضوابط واگذاری

ماده ۱۹ - نحوه و شرایط واگذاری اراضی به ترتیب زیر است :

۱ - تهیه لیست اسامی متقاضیان زمین همراه با مشخصات کامل آن ها (نام و نام خانوادگی ، محل تولد ، محل سکونت، تعداد افراد خانواده، منبع درآمد، امکانات رفاهی و سایر اطلاعات لازم مطابق فرم ضمیمه) و بررسی و درجه بندی افراد متقاضی براساس اولویت های مذکور در این آئین نامه

۲ - انجام تحقیقات لازم درباره اراضی مورد واگذاری، (سابقه زمین، مساحت زمین، موقعیت جغرافیایی ، نوع کشت و غیره)

تبصره ۵ - برای انجام تحقیقات فوق هیئت می تواند از اطلاعات مردم هر روستا یا سازمان های دولتی از قبیل اداره اصلاحات ارضی و یا ثبت اسناد و غیره استفاده نموده و سازمان های مذکور مکلف به همکاری با هیئت ها می باشند.

ماده ۲۰ - ضوابط واگذاری اراضی به شرح زیر می باشد:

۱ - تشخیص واگذاری اراضی به صورت شرکت ، تعاونی و مشاع و یا به صورت فردی، به عهده هیئت هفت نفره است که طبق عرف محل و انتخاب احسن تصمیم می گیرند.

تبصره ۵ - حداقل اعضاء هر شرکت تعاونی ۵ نفر در نظر گرفته می شود که یک نفر از آن ها باید با مسائل کشاورزی آشنائی داشته باشد.

۲ - هر خانوار یک واحد عرف محل دریافت می دارد.

تبصره ۱ - چنانچه افراد خانوار بیش از ۵ نفر باشند برای بقیه حداکثر نصف واحد عرف محل منظور می گردد و زمین به رئیس خانوار واگذار می شود.

تبصره ۲ - اشخاصی که دارای سن بیش از ۱۸ سال و یا متاهل باشند مستقلا یک سهم دریافت خواهند داشت به شرط اشتغال به کشاورزی

۳ - کسانی که زمین به آن ها واگذار می شود باید کتبا متعهد شوند که در مجموع بیش از عرف محل ، زمین در اختیار نداشته باشند.

۴ - زمین های واگذاری را نمی توان منتقل کرد و در صورت اعراض ، زمین مسترد می شود.

۵ - اراضی واگذار شده قابل فروش نمی باشد و گیرندگان زمین موظفند حدود اراضی خود را حفظ نموده و به اراضی دیگران تجاوز ننمایند.

۶ - اراضی واگذار شده به متقاضیان نباید بدون عذر موجه معطل بماند.

۷ - گیرندگان زمین متعهد به اجرای برنامه کشت اعلام شده از طرف وزارت کشاورزی می باشند.

ماده ۲۱ - در صورتی که گیرندگان زمین مرتکب تخلف از هریک از تعهدات و یا مقررات قانون گردند علاوه بر پرداخت خسارات وارده مکلف به رفع ید از اراضی و متعلقات آن می باشند.

ماده ۲۲ - نمونه برگ واگذاری که باید توسط هیئت های ۷ نفره تنظیم و مبادله شود طبق فرم ضمیمه این آئین نامه است.

مبحث پنجم - اولویت ها در واگذاری

الف - اولویت افراد:

ماده ۲۳ - اولویت ها را می توان به چهار دسته کلی تقسیم نمود:

۱ - کلیه زارعینی که در محل ساکن هستند و بدون زمین اند و یا کمتر از عرف محل زمین دارند با رعایت مواد زیر، زمین به آن ها واگذار می گردد.

الف - زارعینی که بیش از سه سال است که در اراضی موردنظر به کار اشتغال دارند.

ب - زارعینی که قبلا روی این اراضی کار می کرده و بعللی از جمله ایجاد تضيیقات مالک اخراج شده و ممردرآمد دیگری نداشته باشند.

ج - خوش نشینان و یا کارگران کشاورزی

د - افراد بیکار ساکن روستا یا محل

۲ - زارعینی که قبلا ساکن محل بوده ولی به علت شرایط نامساعد کشاورزی محل را رها نموده و به شهرها مهاجرت کرده اند این قبیل افراد در صورت تعهد سکونت در محل می توانند زمین دریافت دارند.

۳ - فارغ التحصیلان دیپلمه یا بالاتر در رشته های کشاورزی مشروط بر این که ممردرآمد دیگری نداشته باشند.

۴ - کلیه علاقمندان به کار کشاورزی به شرح زیر:

الف - افراد بیکار (اعم از تحصیل کرده و یا تحصیل نکرده) که متعهد به سکونت در محل شوند و به کار کشاورزی اشتغال ورزند.

ب - کارمندان دولت مشروط به ترک اشتغال و یا بازخرید از خدمت و یا بازنشستگی

تبصره - افراد مذکور در بندهای الف و ب باید آشنائی نسبی با کار کشاورزی داشته باشند تا کار آنان موجب رکود کشاورزی نشود.

ماده ۲۴- هیئت موظف است با توجه به اولویت ها ، به تقاضای سازمان گسترش تعاونی های تولید، زمین در اختیار سازمان مذکور قرار دهد.

ب - اولویت اراضی:

ماده ۲۵ - اولویت اراضی قابل واگذاری به ترتیب زیر می باشد.

۱ - اراضی مصادره شده مربوط به بند ب قانون در صورتی که در منطقه وجود داشته باشد با توجه به ماده ۳ آئین نامه

۲ - اراضی مربوط به بند ج قانون در صورت وجود امکانات لازم جهت بهره برداری با توجه به آئین نامه

۳ - اراضی مربوط به بند الف قانون در صورت وجود امکانات لازم جهت بهره برداری

۴ - اراضی مربوط به بند د قانون

مبحث ششم - مواد متفرقه

ماده ۲۶ - واگذاری اراضی از طریق فرمی که طبق ماده ۲۲ تهیه و در اختیار هیئت ها گذارده شده انجام خواهد شد.

ماده ۲۷ - متصرفین (صاحبان) اراضی نباید دارای بدهی های شرعی و قانونی به بیت المال باشند (در صورت داشتن بدهی طبق مواد ۶ و ۷ عمل خواهد شد) این بدهی ها به پنج نوع تقسیم می شود :

الف - حقوق شرعیه مربوطه

ب - بدهی های مربوط به اخذ وام های بانکی

ج - بدهی های مالیاتی معوقه که مورد تصویب و تایید دولت جمهوری اسلامی باشد.

د - بدهی هایی که مربوط به ضایع کردن حقوق و اموال عمومی یا دولتی است.

ه - بدهی به کسانی که فوت کرده اند و ورثه آنان شناخته نشده اند.

تبصره ۱ - بدهی های مربوط به اخذ وام های بانکی عبارت از وام هایی است که جهت احیاء و توسعه کشاورزی آن اراضی اخذ شده باشد اعم از کوتاه مدت ، بلندمدت و وام مذکور در تبصره ۶۰ و بلاعوض و غیره

تبصره ۲ - چنانچه ثابت شود مقدار وامی که جهت پروژه خاصی گرفته شده در جایی غیر از آن مصرف شده باشد هر چند زمین در وثیقه یا رهن باشد، مالک موظف به پرداخت آن وام می باشد.

تبصره ۳ - چنانچه زمینهای بزرگی توسط طلبکاران و یا سازمان های مربوط قبلاً " تصرف شده باشد ولی آن اراضی را بایر نگه داشته اند، آن ها دیگر نسبت به اراضی هیچ گونه حقی نخواهند داشت.

ماده ۲۸ - بهای نسق به شکل زیر پرداخت می شود.

الف - تمام قیمت زمین تا میزان پنج برابر عرف محل

ب - از ۵ برابر تا ۲۵ برابر ، یک چهارم نسبت به مازاد ۵ برابر

ج - از ۲۵ برابر تا ۵۰ برابر یک دهم نسبت به مازاد ۲۵ برابر

ماده ۲۹ - اراضی وقفی توسط هیئت هفت نفره با نظر سازمان اوقاف طبق موازین شرعی به متقاضیان داده می شود و اجاره آن به وسیله دریافت کنندگان زمین به سازمان مزبور پرداخت می گردد.

تبصره - در صورتی که صاحب نسق ممر درآمدی جز زمین مزبور نداشته باشد بهای آن به اقساطی که مخارج روزمره او را تامین نماید پرداخت می گردد. در غیر این صورت به طریق مقتضی اقدام خواهد شد.

ماده ۳۰ - مقدار زمینی که در عرف محل برای تامین معاش یک کشاورز و خانواده اش در طول یک سال لازم است ، مقداری است که با توجه به شرایط زیر تعیین می گردد:

الف - شرایط اجتماعی و اقتصادی محل با توجه به :

۱ - جلوگیری از مهاجرت به شهرها که غالباً در اثر کمی درآمد حاصل می گردد.

۲ - نیازهای رو به تزاید روستائیان و تعداد عائله آن ها

۳ - هزینه های کاشت ، داشت و برداشت محصول که در مناطق مختلف متفاوت است.

ب - شرایط جغرافیائی منطقه با توجه به :

۱ - محدودیت اراضی قابل کشت منطقه

۲ - نوع زمین از نظر پستی و بلندی

۳ - ظرفیت شناخته شده منابع آب تحت الارضی و سطح الارضی و میزان استحصال آن

۴ - انواع زمین آبی ، دیم ، حاصل خیری خاک از نظر مرغوبیت ، فرسایش و غیره

۵ - شرایط رویش زراعت های غالب در هر منطقه

۶ - آیش و تناوب زراعتی

در هر صورت مقدار عرف باید بتواند معاش یک کشاورز را در حد رفاه نسبی تامین کند.

ماده ۳۱ - به منظور کمک به توسعه و ایجاد موسسات دام داری و پرورش طیور و آبزیان و واحدهای

وابسته به آن ها ، وزارت کشاورزی و عمران روستائی مجاز است طرح های اشخاص حقیقی یا حقوقی

ایرانی را مورد بررسی قرار دهد و در صورت تصویب راساً نسبت به واگذاری اراضی متناسب با طرح

مصوبه از اراضی ملی شده یا سایر زمین های دولتی از طریق اجاره اقدام نماید . موقعیت و مساحت و اجاره بها و سایر شرایط مربوط در هر مورد به وسیله کارشناسان منتخب وزارت مذکور و متناسب با طرح مصوبه تعیین خواهد گردید. وزارت کشاورزی و عمران روستائی بر اجرای طرح های مذکور نظارت خواهد داشت و اجاره بهای وصولی را پس از کسر هزینه های کارشناسی به خزانه دولت واریز خواهد کرد.

ماده ۳۲ - اراضی مورد احتیاج وزارتخانه ها و سازمانها و شرکت های دولتی و موسسات خیریه و عام المنفعه و همچنین اراضی مورد نیاز برای مصارف غیر کشاورزی ، براساس طرح های مصوبه سازمانهای مربوطه به وسیله وزارت کشاورزی و عمران روستائی بررسی و از زمینهای ملی شده و دولتی اختصاص و با شرایط متناسب با طرح راسا" توسط وزارت مذکور واگذار خواهد شد.

"تبصره ۱ - از تاریخ تصویب این قانون عرصه و اعیانی کارگاههای صنعتی و تولیدی که به بهره برداری رسیده و پروانه بهره برداری آن از طرف وزارتخانه مربوطه صادر گردیده در صورت تمایل صاحب کارگاه، زمین واگذار شده به صورت اجاره ای به طور قطعی با قیمت روز واگذار می شود.

تبصره ۲ - همه ساله درآمد وصولی از فروش این گونه اراضی نزد خزانه داری کل واریز خواهد شد و از محل اعتبار ردیف خاصی که به همین منظور در قانون بودجه کل کشور پیش بینی می شود هر ساله تا سقف سه میلیارد ریال در اختیار وزارت کشاورزی قرار خواهد گرفت تا منحصراً جهت تأمین هزینه های مربوط به امور زیربنایی اراضی از قبیل زهکشی و تسطیح به مصرف برساند."

ماده ۳۳ - این آئین نامه از تاریخ تصویب قابل اجرا می باشد و کلیه قوانین و نظامات مغایر با آن ملغی می گردد.

شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران